

Přednáška 7: Demografický vývoj v Japonsku

Teorie demografického přechodu

- autorem modelu (1929) americký demograf Warren Thompson (1887–1973)
- reakce na neomalthusiánské teorie
- jak a proč se mění natalita a mortalita v jednotlivých fázích vývoje společnosti
- kritika: teorie vychází z modelu vývoje „západních“ společností

Model demografického přechodu:

1. fáze: předindustriální společnost

- od zemědělské revoluce do konce 18. stol.
- vysoká natalita i mortalita, nízký a stabilní růst populace

2. fáze: raně industriální společnost

- od průmyslové revoluce do konce 19. stol.
- vysoká natalita, pokles mortality, populační exploze – nerovnováha

3. fáze: pozdní/vyspělá průmyslová společnost

- od 20. století rychlá urbanizace
- pokles natality, nízká stabilní mortalita

4. /5. fáze: postindustriální společnost

- od konce 20. století
- další pokles již nízké natality a mortality, pokles populace + stárnutí společnosti

Pokles natality 少子化 (od 50. let)

1. baby-boom (1947-48)

- natalita 34.3 (narozených/1000)
- úhrnná plodnost 4.32 (dítěte/ženu)

2. baby-boom (1970-71)

- natalita 18.8 (narozených/1000)
- úhrnná plodnost 2.14 (dítěte/ženu)

Faktory ovlivňující pokles natality:

1. pozdější vstup do manželství (*bankonka* 晩婚化)
2. rostoucí počet svobodných žen
3. změny v modelu rodiny

Pokles mortality

- relativně stabilní mírný pokles, od 80. let mírný vzestup
- průměrná délka dožití (2011): 82,25

Důsledky demografických změn:

- pokles populace (džinkó genšóka 人口減少化)
- změny ve věkové struktuře - podíl osob starších 65 let; počet osob starších 100 let
- regionální rozložení

Stárnutí populace – důsledky/rizika:

- politické - gerontokracie
- ekonomické
 - fiskální nerovnováha
 - penzijní systém – problém udržitelnosti

- změna struktury pracovních sil – tlak na liberalizaci trhu práce
- změny ve spotřebním chování
- sociální
 - systém sociálního zabezpečení
 - problematika sociální péče
 - regionální disparita
- kulturní
 - změny kulturních vzorců
 - etické aspekty stárnutí – Balada o Narajamě vs. Konec stříbrného věku